

oproepen

Overzwaluwinventarisatie 1987

Naar aanleiding van de inventarisatie in 1986 (waarvan de resultaten in 'Het Vogeljaar' worden gepubliceerd) zal getracht worden om ook in 1987 een zo volledig mogelijke telling uit te voeren. Het gaat hierbij in de eerste plaats om het opsporen van de broedkolonies en het tellen van het totale aantal holen en de bewoonde holen. Daarnaast wordt informatie gevraagd over de juiste plaatsaanduiding, het biotooptype, de grondsoort, de expositie van de kolonie, detailgegevens van de betreffende steile wand, eventuele slaappleaatsen en de kortste afstand van de koloniewand naar wateroppervlakten. Een goede en volledige inventarisatie is alleen mogelijk met de hulp van vele medewerkers. De resultaten van het onderzoek zullen in de vorm van een verslag aan alle medewerkers worden toegezonden. U kunt zich opgeven als medewerker en ontvangt dan alle benodigde informatie, zoals enquetekaarten met een toelichting. Waarnemers die reeds in 1986 hun medewerking verleenden, ontvangen rechtstreeks nieuwe enquetekaarten.

■ Rijksinstituut voor Natuurbeheer, ter attentie van H.N. Leys, postbus 46, 3956 ZR Leersum

Schedels van meeuwen en jagers

In 1984 zijn ondergetekenden begonnen aan een uitgebreid biometrisch onderzoek aan schedels van meeuwen (*Laridae*) en jagers (*Stercorariidae*). Een aantal doelstellingen stond ons hierbij voor ogen. Wij zoeken ten eerste naar determinatiekenmerken om de schedels van de verschillende soorten van elkaar te onderscheiden en ten tweede onderzoeken wij de relatie tussen het geslacht en de schedel- en snavelmaten.

Ten derde wordt nagegaan welke resultaten voor ringers en onderzoekers in het veld bruikbaar kunnen zijn.

Wij trachten van 27 soorten, die alle in het Westpalearctische gebied zijn waargenomen, gegevens te verzamelen, waarbij gestreefd wordt naar minimaal tachtig onderzochte schedels per soort. Eind 1986 waren vijfhonderd schedels uit musea en particuliere collecties gemeten en deze gegevens zijn in de computer ingevoerd. In 1988/1989 hopen wij het onderzoek af te ronden en de gegevens te boek te stellen. In de publikatie nemen wij tevens foto's op van de schedels van alle beschreven soorten.

Wij verwachten dat er nog meer musea en particuliere collectiehouders zijn waar wij metingen aan de aanwezige meeuwen- en jagerschedels kunnen doen. Ook zoeken wij naar adressen in het buitenland (Noord-Amerika, Europa, Afrika) waarheen wij verzoeken om medewerking kunnen richten. Als laatste komen wij graag in contact met rin-

gers en onderzoekers in meeuwenkolonies, die ons in de gelegenheid willen stellen tijdens het ringen of na het broedseizoen (redelijk) verse kadavers te verzamelen. Deze kadavers worden gemeten, gesekeerd en de schedels worden voor biometrisch onderzoek geschikt gemaakt.

Wij hopen dat sommigen onder u de moeite willen nemen over deze oproep hun gedachten te laten gaan om zodoende een bijdrage te kunnen leveren. U kunt contact opnemen met ondergetekenden.

J.N.J. Post, 's-Gravesandestraat 39, 3132 RK Vlaardingen, 010 - 4 356 082, overdag: 010 - 4 654 333 & E.J.O. Kompanje, Nobelstraat 109 b, 3039 SL Rotterdam, 010 - 4 656 991.

Nestbescherming, beoogd resultaat en nevenaspecten

Achtergrond

Achteruitgang van de weidevogelstand heeft in Nederland op veel plaatsen geleid tot weidevogelbescherming, getuige onder andere de uitgebreide en kostbare aanpak van deze problematiek in de Relatienota (het sluiten van beheersovereenkomsten en het stichten van reservaten). Naast deze aanpak was er al vroeg behoefte aan andere oplossingen, vooral in de gewone bedrijfsvoering. Hiertoe is men in Friesland begonnen met nestbescherming, en in de andere provincies volgt men nu. Bij nestbescherming worden nesten beschermd met nestbeschermers (betonijzeren rekjes) tegen vertrapping, of gemarkeerd met stokken tegen stukmaaien.

Deze nestbeschermende maatregelen hebben op zich zeker een positief effect tegen de desbetreffende bedreigingen. Toch zijn ze onderwerp van discussie: er wordt namelijk gesteld dat nestbescherming een aantal neveneffecten zou hebben waardoor de gunstige werking geheel of gedeeltelijk teniet zou worden gedaan.

Deze neveneffecten betreffen verschillende aspecten:

— Nestbescherming zou leiden tot een verhoging van de predatie en het verlaten van de legfels en mogelijk tot een toename van het eierrapen.

— Voorts is bekend dat nestbescherming vaak op weerstanden bij boeren stuit (alhoewel in mindere mate dan bij de Relatienota). Deze weerstanden bestaan onder andere uit: vrees voor betreding van het land door onbekenden (eierrapen); vrees voor beschadiging van landbouwmachines; vrees voor juridische gevolgen van nestbescherming, zoals aanwijzing van hun gronden tot weidevogelgebied in het streekplan.

Vooronderzoek

In 1984 en 1985 is in de vorm van doctoraal onderzoek een aantal van de hier genoemde nevenaspecten van het werken met nestbeschermers onderzocht. In 1984 is de predatie, het verlaten van het legsel, en het eierrapen

onderzocht als gevolg van nestbescherming. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden in een aantal gebieden in Zuid-Holland en Zeeland. Uitkomst van dit voorlopige onderzoek was dat nestbescherming in een aantal gevallen inderdaad tot een verhoogde activiteit van roofvijanden leidde, maar dat in slechts één van de vijf onderzochte gebieden het positieve effect van nestbescherming door verhoogde predatie teniet werd gedaan. Er werden hierbij geen aanwijzingen gevonden dat nestbescherming zou leiden tot een verhoging van het nestverlaten of het eierrapen.

Verder is uit het onderzoek gebleken, dat de verhoging van de predatiekans bij nestbescherming van gebied tot gebied sterk kan verschillen. Het is de vraag welke factoren voor deze verschillen verantwoordelijk zijn. In 1985 is dit onderzoek voortgezet. Een nieuw punt was dat ook naar de invloed van merkstokken werd gekeken. Ook werd getracht een eerste beeld te krijgen van de omgevingsfactoren die een rol spelen bij de mogelijke verhoging van de predatiekans. De resultaten met de nestbeschermers waren opnieuw zeer wisselend; er werd gemiddeld echter geen toename van de kans op predatie gevonden. De merkstokken leken zelfs enige afname van de predatiekans tot gevolg te hebben (misschien als gevolg van de kortere benodigde tijd voor de controleurs om de nesten te vinden). Met betrekking tot de omgevingsfactoren werden een aantal tendensen gevonden: meer verhoging van de predatiekans dicht bij bosjes, dicht bij kraaienesten, meer in de leg- dan in de broedfase en meer vroeg in het seizoen dan laat in het seizoen.

Uitbreiding en voortzetting van het onderzoek

Naar aanleiding van deze twee onderzoekjes is door een groot aantal personen en instanties aangedrongen op uitbreiding en voortzetting van dit onderzoek in een veel groter aantal gebieden, om te komen tot een goed beeld van de beoogde en onbeoogde effecten van nestbescherming.

Dit om uiteindelijk een verantwoorde afweging te kunnen maken bij de vraag bij welke vogelsoorten en onder welke omstandigheden nestbescherming zinvol is. Het maken van een dergelijke afweging is van groot belang, zowel voor degenen die met nestbescherming willen beginnen als voor degenen die er al mee bezig zijn. Daarnaast is deze afweging van belang voor de overheid, met het oog op eventuele subsidiëring en coördinatie.

Het Prins Bernhard Fonds heeft de Stichting Het Vogeljaar een subsidie toegekend om voor een periode van twee jaar (1987-1988) dit uitgebreide onderzoek uit te voeren. Het onderzoek zal worden uitgevoerd door het Centrum voor Milieukunde Leiden.

De medewerking van weidevogelwerkgroepen en vrijwilligers is voor dit onderzoek van

zeer groot belang. Een aantal werkgroepen in Zeeland, Zuid-Holland, Friesland, Groningen en Drenthe heeft zich reeds bereid verklaard aan dit onderzoek mee te werken.

Dit is een oproep aan ieder die zich bezighoudt met nestbescherming of zich daarmee wil gaan bezighouden, om mee te werken aan dit onderzoek.

■ Vragen om nadere informatie en reacties kunnen worden gericht aan: P.J. van der Meer, Rhijngeesterstraatweg 163, 2343 BV Oegstgeest, 071-170 383 (na 18.00 uur) of 070 - 209 367, toestel 3322 (overdag).

Schrijf een brief aan minister Braks

Met verbijstering hebben met mij een groot aantal academici (veelal natuur- en dierenliefhebbers die zij zijn) gereageerd op het uitblijven van de wettelijke bepalingen om paal en perk te stellen aan de ergelijke toestanden welke bij de jacht op wilde ganzen in ons land bestaan. Sedert geruime tijd reeds ongerust wat dit betreft, zijn wij door recente krantenartikelen en televisie-uitzendingen opnieuw met de neus op de feiten gedrukt en hebben er met afgrijzen van kennis genomen. Hoe zoiets mogelijk is in een land dat zo'n goede naam heeft wat betreft de bescherming van de vogels en dat zo'n actieve rol speelt in de strijd tegen de jacht op de trekvogels in de landen rondom de Middellandse Zee, is ons een raadsel.

Wij hopen niet slechts, maar rekenen er stellig op dat de minister hier verandering in zal gaan brengen.

Mijn voorstel is om iedereen die tegen de afgrijselijke ganzenjacht is, waarbij de ganzen totaal geen kans meer krijgen, te verzoeken persoonlijk een brief van afkeuring aan de minister van Landbouw en Visserij te zenden. De jacht met behulp van lokganzen is mensonterend. Hoeveel lood wordt er in ons milieu geschoten? Hoeveel gewonde ganzen vliegen er nog rond? Trouwens ganzen leven in gezinsverband en hoeveel gezinnen kunnen zich na zo'n vreselijke jachtpartij nog weer herenigen? Ook het naar elkaar zoeken kost energie, evenals het verjagen van de dieren van hun rust- en voedselgebieden.

Ik zou iedereen willen vragen schrijf naar minister ir. G. Braks, minister van Landbouw en Visserij, Ruwenbergstraat 4, 5271 AG Sint Michielsgestel en stel daar in nette, maar niet mis te verstane bewoordingen dat het uit moet zijn met die vreselijke moordpartijen op de bij ons overwinterende ganzen. Met nadruk wil ik in dit geval in het bijzonder ook alle academici vragen om eens tijd vrij te maken voor het schrijven van een brief, of verzamel bij uw brief lijsten met handtekeningen.

■ Dr. F. Jannette Walen, arts, Heetkamp 36, 8075 CL Elspeet.